

PLAN

Barnkonsekvensanalys

Fastställt av barn- och utbildningsnämnden
Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen
Datum 2024-10-24
Gäller 2024
Ärendenr BUN 2024/606
Version [1.0]

Prövning av barnets bästa Inför beslut om avveckling av Polhemskolan i Visby

Barnkonsekvensanalys

Innehåll

Barnkonsekvensanalys	1
1. Inledning.....	3
1.1. Beskrivning av ärendet	3
1.2. Bakgrund och nuläge	3
1.3. Identifierade grupper	4
2. Underlag till bedömningen	4
2.1. Lagar och aktuella styrdokument.....	4
2.2. Barnkonventionen	5
2.3. Mål och ärenden i andra kommuner	5
2.4. Relevant forskning	7
2.5. Barnens åsikter	7
2.6. Professionens åsikter.....	8
2.7. Vårdnadshavares åsikter.....	9
2.8. Utlåtande från region Gotlands skolpsykologer inom barn- och elevhälsan.....	9
3. Analys och bedömning	10
3.1. Insamlad information	10
3.2. Organisationsförslag och konsekvenser.....	11
3.3. Kompensatoriska åtgärder	12
3.4. Bedömning	12
4. Beslutet.....	13
4.1. Motivering	13
4.2. Avgörande omständigheter för ställningstagandet.....	13
4.3. Konsekvenser av förslag till beslut.....	13
4.4. Återkoppling till barn om beslutet.....	14
4.5. Utvärdering av beslutet	14

1. Inledning

Syftet med denna dokumentation är att i enlighet med artikel 3.1 FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) inför beslutet i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 3.1 i lagen (2018:1197) om FN:s konventionen om barnets rättigheter (Barnkonventionen) säger att vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. En bedömning av barnets bästa är ett underlag för beslut som fattas i frågor som direkt eller indirekt rör ett barn, en grupp barn eller barn i allmänhet. Syftet med att bedöma barnets bästa i en fråga är att utifrån en helhetsbedömning komma fram till det bästa möjliga beslutet för barnet eller barnen. Detta kan sedan vägas mot andra hänsyn och intressen. Barnets bästa ska väga tungt, men har ingen egen utslagskraft

1.1. Beskrivning av ärendet

Barn- och utbildningsnämnden i region Gotland överväger att lägga ned Polhemskolan genom en utfasning under en tvåårsperiod med början läsåret 2025/2026. Det innebär en nedläggning till hösten 2027.

1.2. Bakgrund och nuläge

Orsaken till att beslutet övervägs är att utbildnings- och arbetslivsförvaltningen fått i uppdrag av barn- och utbildningsnämnden att göra en översyn av skolorganisationen för grundskolorna i norra Visby, för att anpassa antalet utbildningsplatser utifrån den senaste elevprognosen. Översynen ska även ta hänsyn till det samlade lokalbehovet för förvaltningens samtliga verksamheter i Visby och de samordningsvinster som kan uppnås för de olika verksamheterna

Jämfört med innevarande budgetår (2024) så beräknas antalet elever i norra Visby minska med 25 procent och motsvara tillsammans med fritids 22,5 miljoner kronor i barn- och utbildningsnämndens budget.

Förvaltningen vill samtidigt ge vuxenutbildningen möjlighet att samla all verksamhet i kvarteret Hackspetten, vilket ger större möjlighet att samverka med Wisbygymnasiet, som till delar finns i norra Visby. Att samla verksamheten är ett önskemål från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, som gett förvaltningen ett uppdrag att lösa lokalfrågan för Vuxenutbildningen utan att behöva investera 192 miljoner kronor för ny- och ombyggnation.

Polhemskolans geografiska placering är en orsak till att skolan valts ut i inriktningen för ny skolorganisation med en färre skola, men också att skolans matsal och kök behöver byggas ut för att klara att ta emot både de elever och gymnasieelever i norrområdet som redan nu äter där. Det krävs en större investering för att göra dessa lokaler ändamålsenliga.

Polhemskolan har i augusti 2024 153 elever och omfattar skolformerna förskoleklass och grundskola årskurs 1–6 samt tillhörande fritidshem. Skolan är belägen i Visby.

Närmsta skolor med motsvarande skolformer och årskurser är:

1. Norrbackaskolan F-6 (kommunal) 350 m
2. Guteskolan F-9 (enskild) 350 m
3. Tjelvaraskolan F-6 (kommunal) 1.3 km
4. S:t Hansskolan F-6 (kommunal) 1.4 km

1.3. Identifierade grupper

Om beslutet fattas är målet att hålla samman de klasser som behöver flyttas med befintlig lärare till en annan skola inom skolområdet - i första hand till Norrbackaskolan.

Förslaget bygger på en utfasning av Polhemskolan under en tvåårsperiod, där lärarna följer med klasserna:

- Läsår 2025/2026 flyttas årskurs 4-6 till Norrbackaskolan och eleverna i årskurs 1-3 och Polhemsgruppen (årskurs 4-6) stannar kvar på Polhemskolan under två läsår.
- Läsår 2027/2028 flyttas kvarvarande klasser till Norrbackaskolan
- Blivande förskoleklasser kommer inte kunna välja Polhemskolan. Möjlighet finns att via fria skolvalet önska förskoleklass i närliggande skolor.

Beslut om nedläggning bedöms påverka barn i hög grad då det skulle innebära att barn inte kan fortsätta sin skolplacering eller påbörja en skolplacering på Polhemskolan.

Identifierade grupper av barn som påverkas av beslut om nedläggning är:

1. Befintliga barn i årskurs 3-5 på Polhemskolan som i annat fall hade haft rätt att och skulle ha fortsatt gå på skolan från och med läsåret 2025/2026.
2. Befintliga barn i förskoleklass-årskurs 2 samt eleverna i Polhemsgruppen som i annat fall hade haft rätt att och skulle ha fortsatt gå på skolan från och från och med läsåret 2027/2028.
3. Potentiella kommande elever på Polhemskolan där majoriteten sannolikt är elever som ska börja i förskoleklass.

Barngrupp 1 och 2 påverkas direkt av ett beslut att stänga Polhemskolan, barngrupp 3 bedöms påverkas indirekt.

Inom alla barngrupper finns barn med funktionsnedsättningar som har behov av stöd, dessa barn utgör en identifierad tvärgrupp.

Även andra barns skolplaceringar kan påverkas till följd av att Polhemskolan stängs. Det är tänkbart att barn inte får plats på en viss skola som de hade fått plats på om beslutet inte fattas samt att barn får längre till skolan än annars. Barn med funktionsnedsättningar kan komma att påverkas mer än andra barn. Mot denna bakgrund behöver en prövning av barnens bästa ske.

2. Underlag till bedömningen

2.1. Lagar och aktuella styrdokument

Barn- och utbildningsnämnden är huvudman för Polhemskolan. Som huvudman är barn- och utbildningsnämnden ansvarig för att utbildningen i Polhemskolan genomförs i enlighet med skollagstiftningen. Skollagen ställer inte upp uttryckligt hinder eller förbud specifikt mot att en kommun beslutar att stänga en grundskola men beslutet kan inte delegeras (jfr 2 kap. 2 och 8 §§ skollagen, 6 kap. 38 § kommunallagen och barn- och utbildningsnämndens

delegationsordning) och beslutet måste även i övrigt uppfylla kraven enligt rättsordningen inklusive barnkonventionen.

Det innebär bland annat att det inför beslutet behöver beaktas att alla barn oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet. Den utbildning region Gotland anordnar ska vara likvärdig.

I alla utbildningar ska barnets bästa vara utgångspunkt och barnets inställning ska så långt möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor om dem och åsikterna ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Regionen är också skyldig att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt från kommunikationssynpunkt för eleverna (1 kap. 8-10 §§ och 10 kap. 29 § skollagen). Kravet innebär att regionen behöver hitta lösningar som ger varje elev en situation som vid en samlad bedömning av omständigheterna framstår som rimlig för eleven¹.

2.2. Barnkonventionen

Inom ramen för förevarande prövning har granskats om det utöver artikel 3.1 och 12, om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka sina egna åsikter, finns fler artiklar i barnkonventionen som har betydelse vid ett eventuellt beslut att stänga Polhemskolan.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen konstaterar att det inför beslutet även är viktigt att beakta artikel 2, 6 och 23 barnkonventionen om alla barns lika värde, att alla barn har samma rättigheter och barnens rätt till utveckling. Det gäller oavsett exempelvis vilket område i regionen barnen bor i eller om man som barn har funktionsnedsättningar som hänsyn behöver tas till.

Barn har enligt artiklarna 3.2-3, 18.2-3 och 28-29 rätt till skydd och omsorg via barnomsorg samt rätt till utbildning och utveckling i skolan. Om beslutet medför längre avstånd till skolan kan barnets rätt enligt artiklarna 16 och 31 till privat- och familjeliv, vila, fritid, lek och rekreation påverkas negativt genom minskad tid för dessa aktiviteter på vardagar.

2.3. Mål och ärenden i andra kommuner

I detta avsnitt nämns mål och ärenden som har hanterats av domstolar eller Skolinspektionen och som har betydelse eller kan få betydelse för ett eventuellt beslut att stänga Polhemskolan.

Linköpings beslut att stänga skolor och förskolor

Barn- och ungdomsnämnden i Linköpings kommun har den 23 mars 2023 beslutat att ett antal skolor och förskolor ska läggas ned. I fråga om skolor, påbörjas nedläggningen med två grundskolor som stängs efter vårterminen 2023².

Beslutet har den 31 mars 2023 överklagats av fyrtionio personer som alla har begärt att kommunens beslut tills vidare inte ska gälla i form av så kallad inhibition. Förvaltningsrätten har samma dag beslutat att vad som kommit fram i målet inte har nått upp till de krav som uppställts i praxis för att meddela inhibition, nämligen att starka skäl

---

¹ Prop. 1990/91:115 s. 73.

² <https://www.linkoping.se/nyheter/nyheter/forslaget-om-nedlaggning-av-forskolor-och-skolor-blir-verklighet/>

Förslaget om nedläggning av förskolor och skolor blir verklighet, den 23 mars 2023

ska tala för att beslutet är olagligt och att det förhindrar att ett allmänt eller enskilt intresse åsamkas beaktansvärd skada. I bedömningen beaktas att en nedläggning av de aktuella skolorna inte är omedelbart förestående. Förvaltningsrätten kommer senare ta upp målet till slutligt avgörande³.

Linköpings kommun skriver på sin hemsida att två grundskolor och tre förskolor kommer att stängas efter vårterminen 2023 på grund av en minskande befolkningsprognos. De två aktuella skolorna har utöver minskat elevantal även renoverings- och upprustningsbehov. 2024 läggs ytterligare åtta förskolor och en grundskola ned. Kommunen kommer vidta åtgärder för att underlätta övergången när barnen fortsätter på en annan förskola eller skola. Berörda elever i grundskolan bjuds in till en ”Önskemål om skola-period” för att önska vilken skola de vill byta till från och med höstterminsstart 2023. Berörda elever kommer genom önskemålsperioden få förtur till de lediga platser som finns på kommunens övriga skolor. Överlämningen till elevernas nya skolor kommer påbörjas så fort beskedet för önskemål om skola är kommunicerat till elever och vårdnadshavare. Skolor och medarbetare kommer samarbeta för att underlätta övergången för de berörda eleverna till deras nya skolor och lärare.

Nedläggningarna innebär att hyreskostnaderna för lokaler kommer minska med cirka 8 miljoner kronor 2023 och cirka 20 miljoner kronor 2024. Utöver minskning av hyreskostnader, minskar även andra omkostnader såsom driftskostnader och städkostnader. Det är pengar som läggs på medarbetare i verksamheterna, snarare än tomma lokaler. Resurserna kommer med andra ord att omfördelas för att förbättra undervisningen i de förskolor och grundskolor som är kvar⁴.

Solna och Danderyds beslut om omorganisering av grund- och grundsärskola

Kammarrätten i Stockholm har i två mål under vårterminen 2022 prövat om Solna kommuns beslut att ändra två grundskolors stadiindelning respektive Danderyds kommuns beslut att omorganisera sin grundsärskola har varit lagliga. Frågan har närmare bland annat varit om kommunernas beslut har stridit mot barnkonventionen på grund av att de inte har fastställt vad barnets bästa har varit. Domstolens slutsats har varit att besluten inte har varit olagliga. I kravet på att barnets bästa ska beaktas ligger att effekterna av ett beslut måste utredas och bedömas samt att beslutsprocessen måste innehålla en utvärdering av de positiva och negativa konsekvenser som beslutet kan få för det eller de barn som berörs. Men det är inte givet att det alltid går att fastslå om ett beslut är förenligt med barnets bästa eller vad barnets bästa är. Ett beslut kan innebära såväl negativa som positiva konsekvenser för ett barn. Ett beslut som rör flera barn eller barn i allmänhet kan vara positivt för några barn men negativt för andra.

Domstolen anser vidare att kommunerna har beaktat barnets bästa och tar gällande målet om ändrad stadiindelning upp att en övergripande barnkonsekvensanalys har gjorts omfattandes en redogörelse av förslaget beslut med bakgrund samt vilka barn som berörs. Vidare anges hur förslaget förhåller sig till artiklarna 2, 3, 6 och 12 i barnkonventionen. På skolnivå har barnen informerats och deras åsikter och tankar har samlats in och bemötts. Barn som direkt har berörts har fått komma till tals. Åsikter har redovisats. I

³ Se Förvaltningsrätten i Linköpings beslut den 31 mars 2023 i mål nr 2405-23

⁴ <https://www.linkoping.se/nyheter/nyheter/forslaget-om-nedlaggning-av-forskolor-och-skolor-bli-verklighet/> Förslaget om nedläggning av förskolor och skolor blir verklighet, den 23 mars 2023.

barnkonsekvensanalysen tas även upp vilka aspekter som har vägts mot barnens bästa och vilka beslut som har fattats utifrån analysen.

Gällande målet om särskolans organisation har domstolen uttalat att kommunen har genomfört flera utredningar rörande omorganisationen inför beslutet. Kommunen har anfört att den har lyssnat på barnen bland annat genom att ta in underlag från vårdnadshavare, lärare och elevassistenter. I underlaget till beslutet finns en bilaga med rubriken ”Prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys”. I denna redogörs för vilka barn som direkt och indirekt berörs av de föreslagna organisationsförändringarna samt hur elever och vårdnadshavare kommer delges information om dessa. Vidare görs en bedömning av förslaget utifrån artiklarna 2, 3, 6 och 12 i barnkonventionen och konsekvenser samt eventuella intressekonflikter redovisas. Kompensatoriska åtgärder föreslås också för den negativa påverkan som förändringarna kan innebära⁵.

2.4. Relevant forskning

År 2019 publicerade Larsson Taghizadeh en rapport över effekterna av skolnedläggningar på skolkvalitet och studieresultat hos förflyttade elever och efterföljande elevkullar på svenska skolor⁶. Genom analys av svenska registerdata kunde studien inkludera samtliga nedlagda skolor med högstadielklasser i Sverige mellan 2000 och 2012. Resultaten i rapporten visar att nedläggningar inte haft någon effekt på studieresultat. Effekterna på förflyttade elever, vars undervisning kan ha störts av skolnedläggningen, skilde sig heller inte från effekterna på efterföljande kullar. Generalisering av effekterna bör emellertid göras med försiktighet. Studien bygger endast på dokumenterad skolprestation hos högstadielever. Vidare har hänsyn inte tagits till bakomliggande orsaker till skolnedläggningar, den nedlagda skolans egenskaper eller till vilka skolor eleverna förflyttats eller hänvisats till. Skolnedläggningars effekter på elevers hälsa och välmående har heller inte studerats.

2.5. Barnens åsikter

Enligt artikel 12 barnkonventionen har barn som kan bilda åsikter rätt att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter utifrån barnets ålder och mognad. Inom ramen för denna prövning av barns bästa har skolpersonal samtalat med eleverna på Polhemskolan med hjälp av framtagna frågeställningar. Förskoleklass-årskurs 3 har besvarat frågorna i mindre grupper om 4-5 elever, med stöd av lärare, speciallärare och kurator. Årskurs 4-5 har besvarat frågorna enskilt, med stöd av lärare och speciallärare. Eftersom årskurs 6 inte kommer beröras av beslutet har de inte besvarat frågorna.

Majoriteten av eleverna i förskoleklass är negativt inställda till en eventuell skolnedläggning. Flera uttrycker en önskan att man lägger ned en annan skola i stället. En elev har gett uttryck för att det skulle vara spännande att byta skola. En av eleverna tänker att det kommer bli jobbigt för dem som går i femman som kommer att få byta skola flera gånger, en annan uttrycker oro för att börja en ny skola där man inte känner någon. Många har en oro att klasserna ska splittras och att man inte får ha kvar sin lärare. Några elever lyfter att

---

⁵ Kammarrätten i Stockholms domar den 7 april 2022 i mål nr 5626-21 och mål nr 5211-21

⁶ 2019:04, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, *Påverkar skolnedläggningar elevers skolresultat?*

man kommer sakna skolgården och nämner särskilt klätterställningen, fågelholkarna och sparkcyklarna.

Eleverna har delade meningar om hur lärarna och skolan kan hjälpa till under förändringen, några av eleverna har uttryckt att det är viktigt att lärarna inte pratar om det hela tiden för att man inte vill bli påmind om det, andra önskar tid på att prata om detta på lektionstid. Det har framförts att det är tråkigt att man inte vet hur planen ser ut och flera elever berättar att man inte fått information om hur det ska bli.

Det framgår tydligt att eleverna tycker det är viktigt att hållas informerad och få veta planen framåt. Man vill veta om ens lärare följer med och om klasskompisar och syskon hamnar på samma skola. Flertalet elever uttrycker förhoppningen att klasserna får hållas intakta och flyttas till samma skola och att lärarna följer med. Man önskar även att lärarna deltar i att bestämma vilken skola eleverna hamnar på.

Eleverna uttrycker att de har någon att prata med om sina tankar och känslor kring skolnedläggningen. De lyfter sina föräldrar, syskon, mor- och far-föräldrar som ett bra stöd men även kompisar, rektor och personal. Några uttrycker även en vilja att få prata med politikerna om beslutet.

2.6. Professionens åsikter

Inom ramen för denna prövning av barns bästa har fritidshemspersonal och lärare på Polhemskolan haft möjlighet att belysa via en enkät hur en eventuell nedläggning skulle påverka eleverna.

Lärare och fritidshemspersonal bekräftar samstämmigt att det finns en känsla av otrygghet och oro bland eleverna. Många mår dåligt av att inte veta vad som kommer att hända nu när det ännu inte finns svar på hur en eventuell nedläggning kommer att se ut. Många vill inte lämna kompisar, sin klass och sin lärare. Somliga bär på en oro att man ska behöva gå tillbaka till en skola som man redan bytt ifrån.

Det påverkar om eleverna ska delas upp på andra enheter, många har syskon och vänner i andra årskurser och stadier. Personalen bedömer att det kommer bli en utmaning för vissa elever att bygga nya relationer. Vissa barn kommer troligen inte ha så svårt att finna sig till rätta och skaffa nya vänner medan andra barn som har det svårt att anpassa sig och finna trygghet kommer få det otroligt tufft. Någon personal uttrycker att det befintliga förslaget för den nya organisationen är bra eftersom klasser och lärare inte splittras.

En utmaning för eleverna kommer vara att vänja sig vid nya skolrutiner, som scheman och läxor. Detta kan vara överväldigande, speciellt för en elev som har utmaningar inom till exempel NPF-området, om man har problematisk frånvaro, eller tidigare dåliga erfarenheter från sin skolgång. Bedömningen är att det kommer att kunna uppstå ett glapp i inlärningen. Hur stort detta glapp blir kan variera från elev till elev. Personalen betonar att om organisationen runt omkring barnen är trygg, säker och har tydliga rutiner så kommer bytet fungera bättre. Men även att man med en tydlig och bra överlämning kan skapa förutsättningar så att påverkan på inlärningen inte blir så stor.

Personalen bekräftar att eleverna själva ger uttryck för, att några vill varken prata om eller tänka på en eventuell avveckling av skolan samtidigt som andra är oroad och söker efter

någon att reflektera sina tankar med. Några av eleverna har svårt att uttrycka sina känslor i ord och har svårt att se konsekvenserna av en eventuell nedläggning. Personalen beskriver att de finns extra nära eleverna och är lyhörda för deras tankar och åsikter samt är uppmärksamma om elever upplevs må dåligt.

En majoritet bedömer att det viktigaste stödet eleverna kan få under övergången är att de vuxna hjälper eleverna så att de blir så trygga som möjligt med det nya. Men även att eleverna får behålla sin klass och lärare och att möbler, regler och rutiner är samma som förut. Möjlighet att hälsa på innan är viktigt och att man fortsatt under läsåret ger närhet, trygghet, tid, tid för reflektion, mer fokus på gruppen och individen än skolresultatet. Någon uttrycker att det kommer att vara jobbigt ett tag men med rätt stöttning kommer det bli bra.

2.7. Vårdnadshavares åsikter

Vårdnadshavarna har fått möjlighet att lämna sina synpunkter via en särskild synpunktsbrevlåda på Region Gotlands hemsida. 30 vårdnadshavare för barn i olika årskurser på Polhemskolan har lämnat åsikter via synpunktsbrevlådan och har mestadels varit negativt inställda till deras barns skolas eventuella nedläggning. Man har också skickat in en namnsamling med 101 underskrifter.

Vårdnadshavarna är upprörda över att det varit dåligt med information och dialog kring utredningen. Det har även upplevts att en nedläggning skulle vara slöseri med resurser då regionen nyligen investerat för att renovera skolan. Det framförs att kvalitetsperspektivet saknas eftersom man anser att Polhemskolan är en skola med goda resultat och har en attraktiv profil. Man framhåller särskilt att Polhemskolan bidrar till regions Gotlands arbete med hållbar utveckling och att Polhemskolan har en stark attraktionskraft för att rekrytera och behålla kvalificerade lärare. Negativa konsekvenser som har lyfts är att nedläggning av skolor inte lockar nya invånare till regionen och att man därför saknar långsiktigt och hållbart perspektiv i frågan.

Vårdnadshavarna lyfter funderingar kring lärmiljön på andra skolor och menar att andra skolor inte har lika fin utemiljö och tillgänglighet till liknande lekytor i närområdet. Det finns även funderingar om mottagande skolor har kapacitet att ta emot Polhemskolans elever.

En oro hos många är att syskon hamnar på olika skolor och flera vårdnadshavare trycker på elevernas behov av trygghet och kontinuitet i frågan om hur eleverna ska fördelas. Några vårdnadshavare har lyft förslag på att skolan fasas ut succesivt genom att inte ta in nya elever i förskoleklass och låta barnen gå kvar till de slutar sexan. Det finns även förslag på att slå samman Polhemskolan med Norrbackaskolan i en övergångsperiod. Några menar att det är en nackdel om eleverna skulle flyttas till S:t Hansskolan på grund av bristande tillgänglighet för trafiken.

2.8. Utlåtande från region Gotlands skolpsykologer inom barn- och elevhälsan

Det är viktigt att eleverna förbereds på skolbytet i god tid innan det ska ske. På gruppnivå kan detta ske genom tydlig information, att ge möjlighet till samtal och ordna studiebesök på den nya skolan. Studiebesöken kan med fördel vara flera och sträcka sig över en längre

tidsperiod för att eleverna ska hinna skapa sig en uppfattning om den nya skolan och personalen där. Det är även viktigt att samtal med eleverna i huvudsak utgår från deras frågor, tankar och känslor kring skolbytet. Vid behov kan skolans elevhälsopersonal vara behjälplig. Information behöver kunna ges i olika format (muntligt, skriftligt, förstärkt i bild) för att alla elever ska ha möjlighet att ta till sig den. Det är viktigt att beakta att barn är olika och att det kan finnas barn som behöver ytterligare stöd i övergången. Dessa är viktiga att försöka identifiera så tidigt som möjligt så att en individuell planering kan göras för den enskilda eleven.

För att främja en god övergång är det även viktigt att den mottagande skolan får goda förutsättningar att ta emot nytillkomna elever, både gällande fysisk, pedagogisk och social lärmiljö inklusive att det finns tillräckliga utrymmen. Detta kan med fördel göras genom strukturerade överlämningssamtal, vilka i synnerhet blir viktiga för elever med uppmärksammade funktionsnedsättningar/särskilda behov, så att den mottagande skolan får möjlighet att inför skolstart ordna med behövliga anpassningar och stöd (ex ljudabsorbenter, ljudteknik, synanpassningar, bildstöd, mindre lärgrupp) och skolpersonalen hinner öva sig i hjälpmedlen om så behövs. Att anordna strukturerade gemensamma aktiviteter där barn från båda skolorna träffas kan vara ett exempel på hur man kan skapa en god social lärmiljö. Den överlämnande skolan är skyldig att lämna relevanta uppgifter som kan underlätta för elevens vidare skolgång och bör följa Skolverkets råd kring detta.

3. Analys och bedömning

I kravet på att barnets bästa ska beaktas ligger att effekterna av ett beslut måste utredas och bedömas samt att beslutsprocessen måste innehålla en utvärdering av de positiva och negativa konsekvenser som beslutet kan få för det eller de barn som berörs.

3.1. Insamlad information

Information har samlats in från lagar och författningar, forskning, praxis och åsikter från barn, pedagoger elevhälsa och vårdnadshavare.

Skollagen ställer inte upp uttryckligt hinder eller förbud specifikt mot att en kommun beslutar att stänga en grundskola men beslutet kan inte delegeras och beslutet måste även i övrigt uppfylla kraven enligt rättsordningen inklusive barnkonventionen.

Inom ramen för förevarande prövning har artikel 2, 3, 6, 12 och 23 men även 16, 18.2-3, 28-29 och 31 i barnkonventionen beaktats.

Kammarrätten i Stockholm tydliggör att det inte är givet att det alltid går att fastslå om ett beslut är förenligt med barnets bästa eller vad barnets bästa är. Ett beslut kan innebära såväl negativa som positiva konsekvenser för ett barn. Ett beslut som rör flera barn eller barn i allmänhet kan vara positivt för några barn men negativt för andra.

Elever och vårdnadshavare uttrycker att man önskar att Polhemskolan ska få vara kvar. Här lyfter man särskilt studieresultat, trivsel och profilen. Elevernas tankar bekräftas av personalen.

Det finns oro för att elevernas trygghet och undervisningens kvalitet kommer påverkas genom att klasserna splittras och att lärarna slutar. Det framgår även att det är av yttersta vikt att berörda parter informeras löpande om ärendet och att lärare med lyhördhet möter eleverna i sina funderingar.

Vårdnadshavare har lämnat förslag på att skolan fasas ut succesivt och att man kan slå samman Polhemskolan med Norrbackaskolan i en övergångsperiod.

Om det blir ett beslut om nedläggning är det viktigt med en trygg övergång. Eleverna behöver förberedas på skolbytet i god tid innan det ska ske bland annat genom tydlig information, möjlighet till samtal och studiebesök på mottagande skola. Skolledning och lärare behöver även planera för strukturerade överlämningsamtal och behövliga anpassningar.

3.2. Organisationsförslag och konsekvenser

Ärendet kan leda till beslut att stänga Polhemskolan inför höstterminen 2027, alternativt att inte stänga skolan. Regionen behöver oavsett hitta lösningar som ger varje elev en situation som vid en samlad bedömning av omständigheterna framstår som rimlig för eleven.

Förvaltningens förslag är en omedelbar flytt till hösten 2025 av mellanstadiets årskurser till Norrbackaskolan och att eleverna i årskurs 1-3 samt Polhemgruppen kvarstår under två år och flyttas över till Norrbackaskolan hösten 2027.

Fördelar med förslaget:

- Möjliggör att kunna hålla ihop klasser med medföljande personal, i enlighet med önskemål från elever, vårdnadshavare och personal. I de fall personalen väljer att följa med sina klasser blir påverkan på undervisningen mycket liten.
- Vårdnadshavare har lyft oro för bristande kontinuitet, något som kan motverkas till viss del då Polhemskolan och Norrbackaskolan har samma skolledning och, i stora drag, samma elevhälsoteam. Det minskar risken för att kontinuiteten påverkas för de barn i behov av särskilt stöd som finns på Polhemskolan.
- Personal som blir kvar på Polhemskolan kan ingå i Norrbackaskolans arbetslag. Något som även ger möjlighet till kollegialt utbyte mellan arbetslag på Polhemskolan och mottagande skola för framtida samarbete.
- Det ger goda möjligheter för den attraktiva profilen att fortleva i ytterligare två år och om möjligt följa med till mottagande skola i skolområdet efter avveckling. Pedagogerna kan bibehålla sitt arbete med profilen med stöttning av skolledningen som även den är densamma som på Polhemskolan.
- De yngsta eleverna behöver flyttas först när de börjar mellanstadiet.
- Genom att succesivt avveckla skolan blir det färre lärare per år som behöver förflyttas vilket ökar möjligheterna att få till bra matchningar enligt personalens önskemål.
- Det är positivt att eleverna blir kvar i norra Visby, vilket är gynnsamt med tanke på vikande elevunderlag.

Nackdelar med förslaget:

- Enligt den nuvarande planen kommer syskon tillfälligt delas upp på olika skolor vilket kan påverka önskemålet om att syskon ska få tillhöra samma skola.
- Det är även en risk att vårdnadshavare väljer en annan skola och att personal väljer att söka andra tjänster som blir lediga under utfasningsåren.
- Risken är att en utfasning kan upplevas som en långdragen process.
- Profilen kan få svårt att införlivas på annan skola.

3.3. Kompensatoriska åtgärder

Förvaltningen behöver hitta lösningar som ger varje elev en situation som vid en samlad bedömning av omständigheterna framstår som rimlig för eleven. För att motverka negativa konsekvenser bör vidtas kompensatoriska åtgärder i form av bland annat:

- Prioritera att hålla samman klasser och ta hänsyn till syskons placering.
- Personalen på Polhemskolan flyttar med eleverna för att upprätthålla kontinuitet och trygghet vid barnens övergång och fortsatta skolgång på Norrbackaskolan.
- Förberedelse av befintliga elever på Polhemskolan genom återkommande samtal, tydlig information, regelbundna avstämningar och besök på den nya skolan.
- Tidig identifiering av eventuella befintliga elever på Polhemskolan vars bästa inte kan säkerställas samt upprättandet av en individuell plan för kompensatoriska åtgärder. Det kan med fördel göras av personal med god kännedom om eleven tillsammans med representanter från elevhälsoteamet.
- Ordentliga överlämningar av befintliga elever på Polhemskolan till personal som på den nya skolan kommer att vara involverade i elevens skolgång. I förekommande fall lämnas vid behov den individuella planen med kompensatoriska åtgärder över till berörd personal på den nya skolan.
- Utredning av hur belastningen på de närmsta skolorna kan bli och utifrån det skapa en beredskap för att vid behov vidta åtgärder för att minska belastningen till exempel genom att säkerställa att tillräckligt med personal i förhållande till antalet barn finns samt att nödvändig ut- eller ombyggnad, renovering eller översyn av hur befintliga verksamhetslokaler används sker.
- Norrbackaskolan undergick periodiskt underhåll som blev klart 2019 men det behöver ändå säkerställas att den är anpassad för barn med funktionsnedsättningar samt att övriga eventuella förberedelser för barn med funktionsnedsättningar äger rum.
- Vägledande rutin för övergångar finns i den övergripande elevhälsoplanen.

3.4. Bedömning

I ärendet har ur ett barnperspektiv framkommit både för- och nackdelar med ett eventuellt beslut att stänga Polhemskolan. Utifrån analysen är bedömningen att ett beslut att stänga Polhemskolan är möjlig utifrån barns bästa på ett övergripande plan, även om det strider mot enskilda elevers bästa, särskilt i ett kortsiktigt perspektiv för de barn som går på Polhemskolan. Nedläggning av Polhemskolan kommer i ett längre perspektiv gynna eleverna i region Gotlands skolor genom att regionens skolor sammantaget uppnår en balanserad ekonomi.

Trots att beslutet att stänga Polhemskolan bedöms vara för barns bästa ur ett generellt och övergripande perspektiv är bedömningen att åtgärder behöver vidtas för att mildra negativa konsekvenser framför allt på kort sikt. Det gäller särskilt för de barn för vilka beslutet bedöms strida mot deras bästa.

Barn har enligt artikel 17 rätt till information. Polhemskolan har i augusti 2024 fått information om det eventuellt kommande beslutet i november 2024 och bedömningen är att det är i god tid. I prövningen har dock framkommit att det finns en oro både från barns och vårdnadshavares håll att informationen om beslutet varit knapphändig.

4. Beslutet

4.1. Motivering

Bedömningen är att beslutet att stänga skolan är det bästa alternativet för barnen, i vart fall på längre sikt. I bedömningen beaktas att ekonomins påverkan väger tungt i förhållande till framför allt de kortsiktiga negativa konsekvenserna för barn att byta från Polhemskolan till Norrbackaskolan. Om Polhemskolan kvarstår riskerar verksamheterna i norra Visby att urholkas både kort- och långsiktigt vilket får negativa följder för barnens utbildning. Även andra barn i region Gotlands övriga skolor kan indirekt påverkas av att ekonomin inte balanseras upp utifrån den förändrade demografin.

Barnkonventionens artikel 3.1 ställer krav på att barnets bästa ska beaktas. Kammarrätten visar att det inte alltid går att fastslå om ett beslut är förenligt med barnets bästa. Ett beslut kan innebära såväl negativa som positiva konsekvenser för ett barn. I det ligger det, enligt Högsta domstolen, att effekterna av ett beslut måste utredas och bedömas samt att beslutsprocessen måste innehålla en utvärdering av de positiva och negativa konsekvenser som beslutet kan få för det eller de barn som berörs av beslutet.⁷

4.2. Avgörande omständigheter för ställningstagandet

Inför beslutet har barnets bästa beaktats i första hand genom att de potentiella effekterna på barnen har bedömts utifrån den insamlade informationen. Detta innebär att både positiva och negativa konsekvenser har identifierats och olika alternativ och deras respektive inverkan har övervägts. En analys har gjorts av relevanta omständigheter där beslutets konsekvenser för berörda barn har synliggjorts.

Av analysen följer bland annat att skolorna i norra Visby inte har möjlighet att uppnå en ekonomi i balans på grund av bristande elevunderlag. Det påverkar även elever på andra av kommunens skolor eftersom resurser fördelas om från andra skolor till skolorna i norra Visby. I bedömningen beaktas även att det finns flera skolor i närområdet där eleverna kan fördelas i sammanhållna klasser inom den befintliga skolorganisationen. Förvaltningens förslag på organisation är samstämmigt med vårdnadshavares förslag och uppfyller även förväntningar som framkommit från elever och vårdnadshavare.

4.3. Konsekvenser av förslag till beslut

Positiva följder är att region Gotlands resurser för utbildning används på ett effektivare sätt vilket antagligen kommer leda till en bättre utbildning överlag för eleverna i region Gotlands skolor. Utöver minskning av hyreskostnader, minskar även andra omkostnader såsom driftskostnader och städkostnader. Förvaltningen möjliggör även för en expansion av vuxenskolans organisation utan större investeringskostnader. Det är pengar som läggs på medarbetare i verksamheterna, snarare än tomma lokaler. Resurserna kommer med andra ord att omfördelas för att förbättra undervisningen i de förskolor och grundskolor som är kvar.

Beslutet att lägga ner Polhemskolan kan medföra negativa konsekvenser såsom risken att skolpersonal som eleverna har byggt starka relationer med väljer att sluta. Ett byte av skola

---

⁷ Högsta domstolen Ö 1020-20, 2020-10-19, Utgångspunkter p.22, Kammarrätten i Stockholm 5211-21, 2 022-04-07, s. 8; SOU 2020:63 Barnkonventionen och svensk rätt, s. 192.

kan även innebära bristande kontinuitet i utbildningen och på kort sikt leda till ökad oro inför förändringen.

Beslutet kan innebära att vissa barn får längre avstånd till skola och fritidshem. Om beslutet medför längre avstånd till skolan kan barnets rätt till privat- och familjeliv, vila, fritid, lek och rekreation påverkas negativt genom minskad tid för dessa aktiviteter på vardagar. Eftersom det finns en plan för hur skolgången ska organiseras och planen säkerställer att avstånden inte blir orimligt långa, bedöms barnens rättigheter inte begränsas i det avseendet.

4.4. Återkoppling till barn om beslutet

Barnen har fått information om det eventuella beslutet. Om beslut om nedläggning fattas är förslaget att Polhemskolans personal vid flera tillfällen och på flera olika sätt ger barnen på skolan information om beslutet och hur det kommer bli för dem.

4.5. Utvärdering av beslutet

Förslaget är att beslutet följs upp och utvärderas för att framför allt se hur beslutet har påverkat de barn som omfördelas från Polhemskolan till Norrbackaskolan. Det skulle kunna genomföras efter höstterminen 2025 samt höstterminen 2027 och i nära anslutning till den genom en enkät till både berörda barn och deras vårdnadshavare. Syftet kan vara att se om ytterligare kompensatoriska åtgärder behöver vidtas för att mildra eventuella negativa konsekvenser. Förslaget är att biträdande rektorer och rektor på Norrbackaskolan ska vara ansvariga för uppföljning